

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
для вступу на навчання для здобуття повної загальної середньої освіти
у Київському ліцеї безпекового спрямування та
національно-патріотичного виховання імені Ярослава Кондратьєва
Національної академії внутрішніх справ**

Київ – 2024

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму вступного випробування з історії України складено на основі навчальних програм з історії України для загальноосвітніх закладів освіти (6 – 9 класи), які затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року № 698 та на основі Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392.

Програму складено для кандидатів на зарахування, які вступають до Київського ліцею безпекового спрямування та національно-патріотичного виховання імені Ярослава Кондратьєва Національної академії внутрішніх справ у 2024 році на основі базової загальної середньої освіти для здобуття повної загальної середньої освіти.

Програма складається з пояснювальної записки, змісту програми (переліку тем, що виносяться на вступне випробування), форми проведення вступного випробування, системи оцінювання результатів вступного випробування та списку рекомендованої літератури.

Метою програми є перевірка знань хронології основних подій та процесів, які відбувалися в ході історії України, головних персоналій української історії, особливостей розвитку соціально-економічної, суспільно-політичної та релігійної сфери життя української нації, етапів розвитку, особливостей та видатних митців національної культури. У тому числі вступники мають продемонструвати такі уміння: правильно визначати дати історичних подій та хронологічні межі; правильно визначати відповідність історичних подій конкретним періодам; правильно визначати досягнення та здобутки конкретних історичних персоналій; правильно визначати причини і наслідки конкретних історичних подій та процесів; встановлювати прості причинно-наслідкові зв'язки.

Програма передбачає перевірку рівня сформованості насамперед історичної компетентності, до елементів якої належать:

хронологічна компетентність – уміння орієнтуватися в історичному часі, встановлювати близькі та далекі причинно-наслідкові зв'язки, розглядати суспільні явища в конкретно-історичних умовах, виявляти зміни і тяглість життя суспільства;

просторова компетентність – уміння орієнтуватися в історичному просторі та знаходити взаємозалежності в розвитку суспільства, господарства, культури і природного довкілля;

інформаційна компетентність – уміння працювати з джерелами історичної інформації, інтерпретувати зміст джерел, визначити їх надійність, виявляти і критично аналізувати розбіжності в позиціях авторів джерел;

логічна компетентність – уміння визначати і застосовувати теоретичні поняття для аналізу й пояснення історичних подій та явищ, ставити запитання та шукати відповіді, розуміти множинність трактувань минулого та зіставляти різні його інтерпретації;

аксіологічна компетентність – уміння формулювати оцінку історичних подій та історичних постатей, суголосну до цінностей та уявлень відповідного часу чи відповідної групи людей, осмислювати зв'язки між історією і сучасним життям.

1. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Первісна історія України.

1.1. Поява первісної людини на теренах України. Стоянки первісних людей на території України: Королево (Закарпаття), Мізин (Чернігівщина), Кирилівка (м. Київ), Межиріч (Черкащина), Киїк-Коба (Крим). Заняття та спосіб життя первісних людей (мисливців і рибалок, землеробів і скотарів). Організація суспільства за первісних часів. Трипільська цивілізація.

1.2. Дати подій: 2,5 млн–10 тис р. д.н.е. – палеоліт (давній кам'яний вік); 10-3 тис. д.н.е. – неоліт (новий кам'яний вік); 150 тис. років тому – поява неандертальця; 150–40 тис. років тому – «людина розумна» кроманьйонець; IV–III тис д.н.е. – Трипільська цивілізація.

1.3. Значення понять і термінів: «археологічна культура», «бронзовий вік», «вождь», «*homo sapiens* (людина розумна)», «кам'яний вік», «мідно-кам'яний вік», «плем'я», «рада старійшин» «ремесло», «родова община (рід)», «стоянка первісних людей», «територіальна (сусідська) община».

1.4. Історично-культурні пам'ятки: 24-20 тис. р. д.н.е. - 12 ст. д.н.е. – Кам'яна Могила; перша пол. IV тис. д.н.е. – Майданецьке поселення (Трипільська культура).

2. Стародавня історія України.

2.1. Велика грецька колонізація. Античні поліси на території України. Суспільне, господарське життя і побут в античних полісах на території України. Взаємини греків і місцевого населення. Кіммерійці та скіфи на території України. Сармати на території України. Давні слов'яни. Прабатьківщина слов'ян. Початок Великого розселення слов'ян. Суспільне та господарське життя і духовний світ давніх слов'ян. Склавини і анти на теренах України. Походження українського народу.

2.2. Дати подій: VII–III ст. д.н.е. – держава скіфів; VIII–VI ст. д.н.е. – Велика грецька колонізація; VII ст. д.н.е. – перші грецькі колонії у Північному

Причорномор'ї; II–IV ст. д.н.е. – сармати на території України; 480 р. д.н.е. – утворення Боспорського царства.

2.3. Значення понять і термінів: «аристократія», «Велике розселення слов'ян», «вето», «громадянин», «демократія», «демос», «диктатор», «експансія», «еллінізм», «легіон», «пантеон богів», «патриції», «плебеї», «поліс», «провінція», «республіка», «тиранія».

2.4. Історично-культурні пам'ятки: V ст.д.н.е. – III ст. н.е. – Херсонес Таврійський, VI–IV ст. д.н.е – Ольвія, IV ст. д.н.е. – Товста Могила, V IV ст. д.н.е. – Кам'янське городище.

3. Доба Русі-України (Київська держава)

3.1. Основні версії походження назви «Русь» («Русь-Україна»). Передумови утворення держави у слов'ян, які жили на теренах сучасної України. Розселення слов'янських племен на території сучасної України. Суспільство та господарство східних слов'ян. Заснування міста Київ. Правління руських князів у IX – XIII ст. Впровадження християнства. «Руська правда». Влада. Суспільний устрій. Господарство. Міста. Ремесла. Торгівля. Поліцентричність руської державності в другій половині XI – першій половині XIII ст.

3.2. Дати подій: VIII ст. – утворення племінних князівств; 882 р. – об'єднання Олегом київської та Новгородської землі (утворення держави Русь); 945-964 р.р. – регентство княгині Ольги; 980-1015 р.р. – князування Володимира Святославовича; 988 р. – запровадження християнства на Русі; 1019-1054 р.р. – князування Ярослава Мудрого

3.3. Персоналії: князів Кия, Аскольда, Олега, Ольги, Святослава, Володимира Святославовича (Великого), Ярослава Володимировича (Мудрого), Володимира Всеволодовича (Мономаха); Нестора-Літописця.

3.4. Значення понять і термінів: «данина», «дружина», «князь», «печеніги», «полюддя», «Русь» («Русь-Україна»), «берестяна грамота», «бояри», «вотчина», «графіті», «ікона», «книжкові мініатюри», «митрополія», «мозаїка», «собор», «шлюбна дипломатія», «фреска»

3.5. Історично-культурні пам'ятки: 1037 р – завершено будівництво Софійського собору в Києві; 1051 р. – заснування Києво-Печерської лаври; 1113 р. – літописний звід Нестора „Повість минулих літ”; пер. пол. XII-сер. XIII ст. – «Руська правда»; 1185 – «Слово про похід Ігорів»; 1109 – «Повчання дітям» Володимира Мономаха.

4. Галицько-Волинське князівство («Держава Романовичів»).

4.1. Волинь і Галичина в кінці XII – середині XIII ст. Утворення Волинсько-Галицького князівства («держави Романовичів»). Походи монголів на Русь. Особливості підпорядкування Волинсько-Галицького князівства («держави Романовичів») та інших князівств Русі-України Монгольській імперії. Відновлення влади Романовичів на Волині та в Галичині. Коронування Данила Романовича. Волинь і Галичина за наступників короля Данила. «Вигасання» династії Романовичів та боротьба претендентів на її спадщину.

4.2. Дати подій: 1199 – об'єднання Волинського і Галицького князівства, 1223 – битва на річці Калка, 1237 – вторгнення монголів на Русь-Україну, 1240 – оборона Києва від монголів, 1253 – коронування Данила Романовича.

4.3. Персоналії: Ярослава Осмомисла, Романа Мстиславовича, Данила Романовича, Лева Даниловича, Юрія Львовича.

4.4. Значення понять і термінів: «баскак», «король», «хан», «ярлик», «боярська рада», «віче».

4.5. Історично-культурні пам'ятки: Галицько-Волинський літопис (кінець XIII ст.); Успенський собор у Володимирі-Волинському (1160 р.); Миколаївська хрестовокупольна церква у Львові (XIII ст.); церква Пантелеймона в Галичі (близько 1200 р.); Галицьке Євангеліє (кінець XII ст.); фрески Вірменського собору у Львові (XIV—XV ст.); ікона Волинської Богоматері («Богородиця Одигітрія») з Покровської церкви в Луцьку (початок XIV ст.)

5. Українські землі у складі різних держав у період другої половини XIV - першої половини XVI ст.

5.1. Інкorporація руських земель до складу Великого князівства Литовського, Польського королівства та інших держав. Боротьба Великого князівства Литовського та Польського королівства з Тевтонським орденом. Кревська, Городельська унії та їх вплив на руську політичну еліту. Русь як окремий регіон у Польському королівстві. Руські землі в суперництві Польщі та Литви. Династична ідея Руського князівства. Особливості державних устроїв Великого князівства Литовського та Польського королівства. Формування шляхетського стану. Суспільні відносини на теренах сучасної України в XIV – XV ст. Сільське господарство. Міста, магдебурзьке право. Ремесла і торгівля.

5.2. Дати подій: 1362 – битва на річці Сині Води; 1385 р. – Кревська унія; 1410 – Грюнвальдська битва; 1413 – Городельська унія; 1429 – Луцький з'їзд монархів; 1447 р. – привілей Казимира IV для землевласників Великого князівства Литовського; 1471 – ліквідація Київського князівства.

5.3. Персоналії: князів Гедиміна, Ольгерда, Вітовта, Свидригайла; Юрія Котермака (Дрогобича).

5.4. Значення понять і термінів: «еліта», «магдебурзьке право», «магнат», «персональна унія», «самоврядування», «шляхта».

6. Українські землі у складі Речі Посполитої в другій половині XVI ст.

6.1 Люблінська унія та її вплив на українські землі. Зміни в соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорозької Січі. Повстання 1590-х рр. Братський рух. Утворення УГКЦ. Культура й духовність.

6.2. Дати подій: 1556 – 1561рр. – створення Пересопницького Євангелія; 1556 р. – заснування князем Дмитром Вишневецьким на о. Мала Хортиця першої – відомої Січі; 1569 р. – Люблінська унія: утворення Речі Посполитої; 1586р.– утворення першої братської (слов'яно-греко-латинської) школи у м. Львів; 1596 р. – Берестейська церковна унія: утворення Української греко-католицької церкви (УГКЦ).

6.3. Персоналії: Василя-Костянтина Костянтиновича Острозького. Дмитра Вишневецького, Криштофа Косинського, Северина Наливайка, Івана Федоровича, Герасима Смотрицького, Іпатія Потія, Мелетія Смотрицького.

6.4. Значення понять і термінів: «воєводство», «низове козацтво», «реєстрове козацтво», «городове козацтво», «Запорозька Січ», «старшина», «кошовий отаман», «гетьман», «клеїноди», «Українська греко-католицька церква», «братство», «полемічна література».

6.5. Історично-культурні пам'ятки: мініатюри Пересопницького Євангелія – 1556 –1561 рр.; Острозький замок: Кругла (Нова) вежа – кінець XVI ст.; ансамбль площі Ринок у м. Львів: Чорна Кам'яниця – кінець XVI ст., будинок Корнякта – 1580 р.; євангеліст Лука: гравюра з львівського «Апостола» – 1574 р.

7. Українські землі у складі Речі Посполитої в першій половині XVII ст.

7.1. Зміни в соціально-економічному житті. Морські походи козаків. Участь українського козацтва у війнах Речі Посполитої проти Московського царства та Османської імперії. Козацькі повстання 1620 – 1630-х рр. «Ординація Війська Запорозького...». Культура. Відновлення вищої православної церковної ієрархії 1620 р.

7.2. Дати подій: 1618 р. – похід козаків під проводом гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного на м. Москва; 1621 р. – Хотинська битва; 1625 р. – Куруківська угода; 1632 р. – «Пункти для заспокоєння руського народу», утворення Київської колегії; 1637 – 1638 рр. – повстання під проводом Павла Павлюка, Якова Острянина, Дмитра Гуні.

7.3. Персоналії: Петра Конашевича-Сагайдачного, Тараса Федоровича. Івана Сулими, Йова Борецького, Петра Могили.

7.4. Значення понять і термінів: «фільварок», «кріпак», «панщина», «Золотий спокій».

7.5. Історично-культурні пам'ятки: ансамбль Успенської церкви у м. Львів: церква Успіння – 1591 – 1629 рр., вежа Корнякта – 1572 – 1578 рр., каплиця Трьох Святителів – 1578 р.; ансамбль кафедрального костелу у м. Львів: каплиця Боїмів – 1609 – 1617 рр.; портрет Петра Конашевича-Сагайдачного з книги «Вірші на жалісний погреб шляхетного рицаря Петра Конашевича-Сагайдачного» – 1622 р.; замок у с. Підгірці (Львівська область) – 1635 – 1640 рр.; Іллінська церква у с. Суботів – 1656 р.

8. Козацька революція середини XVII ст.

8.1. Козацька революція середини XVII ст. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави – Війська Запорозького. Внутрішньо – та зовнішньополітична діяльність уряду Богдана Хмельницького.

8.2. Дати подій: 1648 р. – Жовтоводська, Корсунська та Пилявецька битви; 1649 р. – Зборівська битва, Зборівський договір; 1651 р. – Берестецька битва, Білоцерківський договір; 1652 р. – Батозька битва; 1653 р. – Жванецька облога, Кам'янецький договір; 1654 р. – Переяславська рада, українсько-московський договір («Березневі статті»); 1656 р. – московсько-польське Віленське перемир'я.

8.3. Персоналії: Богдана Хмельницького, Івана Богуна,

8.4. Значення понять і термінів: «козацька революція», «Військо Запорозьке», «Гетьманщина», «покозачення».

9. Козацька Україна наприкінці 50 – 80-х рр. XVII ст.

9.1. Внутрішньо– та зовнішньополітична діяльність гетьманів козацької України 50 – 80-х рр. XVII ст. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.

9.2. Дати подій: 1658 р. – Гадяцький договір; 1659 р. – Конотопська битва; 1667 р. – Андрусівське перемир'я; 1669 р. – Корсунська угода, визнання Правобережною Гетьманщиною протекторату Османської імперії; 1681р. – Бахчисарайський мирний договір; 1686 р. – «Вічний мир» між Московським царством і Річчю Посполитою, підпорядкування Київської митрополії Московському патріархатові.

9.3. Персоналії: Івана Виговського, Юрія Немирича, Юрія Хмельницького, Павла Тетері, Івана Брюховецького, Петра Дорошенка, Івана Сірка, Дем'яна Многогрішного, Івана Самойловича.

9.4. Значення понять і термінів: «Руїна», «Великий згін», «Чигиринські походи».

10. Українські землі наприкінці XVII – в першій половині XVIII ст.

10.1. Гетьманщина в 1687 – 1709 рр. Повстання під проводом Семена Палія (1702 – 1704 рр.). Північна війна і Україна. Внутрішньополітична діяльність гетьманів козацької України 20 – 30-х рр. XVIII ст. Обмеження автономії Гетьманщини. Діяльність Першої Малоросійської колегії, «Правління Гетьманського уряду» (1734 – 1750 рр.). Культура. Києво-Могилянська академія.

10.2. Дати подій: 1708 р. – українсько-шведський союз, зруйнування Батурина; 1709 р. – зруйнування московитськими військами Чортомлицької Січі, Полтавська битва; 1710 р. – «Конституція;..» Пилипа Орлика; 1713 р. – ліквідація козацтва на Правобережній Україні; 1734 р. – заснування Нової (Підпільненської) Січі.

10.3. Персоналії: Івана Мазепи, Семена Палія. Костя Гордієнка. Пилипа Орлика. Івана Скоропадського, Павла Полуботка, Данила Апостола, Феофана Прокоповича.

10.4. Значення понять і термінів: «конституція», «Малоросія», «Малоросійська колегія», «змосковщення/зросійщення», «козацьке бароко», «козацький літопис».

10.5. Історично-культурні пам'ятки: портрет Богдана Хмельницького авторства Вільгельма Гондіуса – середина XVII ст.; Троїцький собор Троїцько-Іллінського монастиря в м. Чернігів – 1679 – 1689 рр.; Покровський собор у м. Харків – 1689 р.; ікона «Покров Богородиці» (з портретом Богдана Хмельницького) – перша, половина XVIII ст.; оборонна синагога в м. Жовква – 1692 – 1698 рр.; Георгіївська церква Видубицького монастиря в м. Київ – 1696 – 1701 рр.; Преображенська церква у с. Великі Сорочинці – 1732 р.; ікона Йова Кондзелевича «Вознесіння Христове» з іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста монастиря Скит Манявський; гравюра Івана Мигури «Іван Мазепа серед своїх добрих справ» – 1706 р.

11. Українські землі в другій половині XVIII ст.

11.1. Внутрішня політика останнього очільника Гетьманщини. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Ліквідація Запорозької Січі. Ліквідація автономії

Гетьманщини. Опришківський та гайдамацький рухи. Зміни в політичному становищі Правобережної України та західноукраїнських земель після поділів Речі Посполитої (1772, 1793, 1795 рр.). Реформи Марії Терезії та Йосифа II та їх вплив на українські землі. Культура й духовність.

11.2. Дати подій: 1764 р. – остаточна ліквідація посади гетьмана; 1768 р. – Коліївщина; 1775 р. – остаточна ліквідація Запорозької Січі; 1780 – 1782 рр. – ліквідація особистої залежності селян в Австрійській імперії; 1783 р. – закріпачення селян Лівобережної та Слобідської України; 1783 р. – підкорення Російською імперією Кримського ханства.

11.3. Персоналії: Кирила Розумовського. Петра Калнишевського, Олекси Довбуша, Максима Залізняка, Івана Гонти, Григорія Сковороди, Артема Веделя, Івана Григоровича-Барського.

11.4. Значення понять і термінів: «опришок», «Нова (Підпільненська) Січ», «паланка», «зимівник», «Задунайська Січ», «гайдамака», «Коліївщина».

11.5. Історично-культурні пам'ятки: собор святого Юра у м. Львів – 1744 – 1762 рр.; Андріївська церква у м. Київ – 1747 – 1757 рр.; ратуша в м. Бучач – 1751 р.; Покровська церква в м. Київ – 1766 р.; Троїцький собор у м. Новомосковськ (архітектор Яким Погрібняк) – 1775 – 1780 рр.; Успенський собор Почаївської лаври – 1771 – 1783 рр.; палац Кирила Розумовського в м. Батурин – 1799–1803 рр., сучасний вигляд; скульптурна група святого Юрія змієборця на фасаді собору святого Юра у м. Львів (скульптор Йоганн Пінзель).

12. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст.

12.1. Адміністративно-територіальний поділ українських земель у складі Російської імперії. Українське національне відродження: початок, періоди й особливості. Відновлення українського козацтва в час французько-російської війни. Кирило-Мефодіївське братство. Поширення в Україні російського та польського суспільних рухів. Початок промислового перевороту.

12.2. Дати подій: 1798 р. – видання «Енеїди» Івана Котляревського; 1828 р. – ліквідація Задунайської Січі; грудень 1825 – січень 1826 рр. – повстання Чернігівського полку; 1830 – 1831 рр. – польське визвольне повстання; 1840 р. – перше видання «Кобзаря» Тараса Шевченка; 1846 – 1847 рр. – діяльність Кирило-Мефодіївського братства.

12.3. Персоналії: Івана Котляревського, Устима Кармалюка, Тараса Шевченка, Миколи Костомарова, Пантелеймона Куліша.

12.4. Значення понять і термінів: «нація», «національне відродження», «національна ідея», «масон», «промисловий переворот».

13. Українські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст.

13.1. Адміністративно–територіальний поділ західноукраїнських земель. Початок національного відродження. Діяльність «Руської трійці». Альманах «Русалка Дністровая». Західноукраїнські землі в європейській революції 1848 – 1849 рр. Діяльність Головної Руської Ради (1848 – 1851рр.). Досвід парламентаризму.

13.2. Дати подій: 1816 р. – створення освітнього товариства галицьких греко-католицьких священників; 1833 – 1837 рр. – діяльність «Руської трійці»; 1837р. – видання «Русалки Дністрової»; 1848р. – скасування панщини в Галичині, створення Головної Руської Ради, видання першої українськомовної газети «Зоря Галицька».

13.3. Персоналії: Івана Могильницького, Маркіяна Шашкевича, Івана Вагилевича, Якова Головацького, Олександра Духновича, Лук'яна Кобилиці.

13.4. Значення понять і термінів: «будителі», «революція», «Весна народів».

14. Культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.

14.1. Освіта, наука, література, образотворче мистецтво, архітектура. «Історія русів». Галицько-руська матиця. Собор руських вчених.

14.2. Дати подій: 1805 р. – відкриття університету в м. Харків; 1834 р. – відкриття університету в м. Київ; 1839 р. – ліквідація царською владою греко-католицької церкви на Правобережжі.

14.3. Персоналії: Василя Каразіна, Петра Гулака-Артемівського, Григорія Квітки-Основ'яненка, Михайла Максимовича, Михайла Остроградського.

14.4. Значення понять і термінів: «класицизм», «романтизм».

14.5. Історично-культурні пам'ятки: будівля Київського університету – 1837 – 1843рр.; картина Василя Тропініна «Дівчина з Поділля»; картини Тараса Шевченка «Автопортрет» (1840), «Катерина» (1842), офорти з серії «Живописна Україна»; пам'ятник князю Володимиру в м. Київ – 1853 р.; пам'ятник градоначальнику та генерал–губернатору Арману де Рішельє в м. Одеса: (скульптор Іван Мартос) – 1828 р.; картина Василя Штернберга «Садиба Г.С.Тарновського в Качанівці» – 1837 р.

15. Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX ст.

15.1. Події Кримської війни 1853 – 1856 рр. на українських землях та поразка Російської імперії. Реформи 1860 – 1870-х рр. і процеси модернізації

в Україні. Українські підприємці. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадського руху. Журнали «Основа», «Громада», «Київська старина». Діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства» (1873 – 1876 рр.). Братство тарасівців. Національне відродження кримськотатарського народу.

15.2. Дати подій: 19 лютого 1861р. – царський маніфест про скасування кріпосного права в Російській імперії; 1863 р. – Валуєвський циркуляр; 1863–1864 рр. – польське національно–визвольне повстання; 1876 р. – Емський указ.

15.3. Персоналії: Володимира Антоновича, Олександра Кониського, Михайла Драгоманова, Павла Чубинського, Бориса Грінченка, Ісмаїла Гаспринського.

15.4. Значення понять і термінів: «Київська козаччина», «земство», «громадівський рух».

16. Українські землі у складі Австро–Угорщини в другій половині XIX ст.

16.1. Політика австрійського уряду щодо західноукраїнських земель. Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта». Українські видання: «Правда», «Діло», «Записки Наукового товариства імені Шевченка». Розвиток кооперативного руху. Трудова еміграція. Політизація українського національного руху та утворення перших політичних партій.

16.2. Дати подій: 1868 р. – створення у м. Львів товариства «Просвіта»; 1873р. – створення у м. Львів Літературного товариства імені Тараса Шевченка (від 1892 р. – Наукове товариство імені Тараса Шевченка); 1890 р. – створення Русько-української радикальної партії; 1899 р. – створення Української національно–демократичної партії та Української соціал–демократичної партії.

16.3. Персоналії: Юліана Романчука, Юліана Бачинського, Івана Франка, Олександра Барвінського, Юрія Федьковича.

16.4. Значення понять і термінів: «трудова еміграція», «кооперація», «українофіли», «народовці», «радикали», «партія», «нова ера».

17. Культура України в другій половині XIX – на початку XX ст.

17.1. Піднесення української культури. Розвиток освіти, науки, літератури, музичного, образотворчого, театрального мистецтва. Українські підприємці-благодійники. Релігія і церква.

17.2. Дати подій: 1865 р. – відкриття Новоросійського університету; 1875 р. – відкриття Чернівецького університету.

17.3. Персоналії: Іллі Мечникова, Івана Пулюя, Агатангела Кримського, Дмитра Яворницького, Лесі Українки, Марка Кропивницького, Миколи Садовського, Марії Заньковецької, Михайла Вербицького, Миколи Лисенка, Соломії Крушельницької, Богдана Ханенка. Василя Смиренка.

17.4. Значення понять і термінів: «меценат», «професійний театр», «реалізм», «модернізм».

17.5. Історично-культурні пам'ятки: резиденція православних митрополитів Буковини і Далмації в м. Чернівці – 1864 – 1882 рр.; Володимирський собор у м. Київ – 1862 – 1896 рр.; будівля оперного театру в м. Одеса – 1884 – 1887 рр.; будинок з химерами в м. Київ – 1901 – 1903 рр.; будинок Полтавського губернського земства – 1903 – 1908 рр.; будинок страхового товариства «Дністер» у м. Львів – 1905 – 1906 рр.; пам'ятник Богдану Хмельницькому в м. Київ (скульптор Михайло Микешин) – 1888 р.; картина Миколи Пимоненка «Святочне Ворожіння» – 1888 р.; картина Сергія Васильківського «Козаки в степу» – 1890 р.; картина Іллі Рєпіна «Запорожці пишуть листа турецькому султанові» – 1880 – 1891 рр.; картина Івана Труша «Портрет Лесі Українки» – 1900 р.; картина Олександра Мурашка «Дівчина в червоному капелюсі» – 1902 – 1903 рр.

18. Українські землі у складі Російської імперії в 1900 – 1914 рр.

18.1. Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Земельна реформа Петра Столипіна та її вплив на Україну. Консолідація української нації. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Самостійницька й автономістська течії в національному русі. Події революції 1905 – 1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Діяльність «Просвіти». Посилення російського імперського наступу на Україну в 1907 – 1914 рр.

18.2. Дати подій: 1900 р. – створення Революційної української партії (РУП); 1908 р. – створення Товариства українських поступовців (ТУП); 1905 р. – створення першої в Наддніпрянській Україні «Просвіти».

18.3. Персоналії: Євгена Чикаленка, Миколи Міхновського, В'ячеслава Липинського.

18.4. Значення понять і термінів: «монополія», «хутір», «відруб», «чорносотенець», «страйк».

19. Українські землі у складі Австро-Угорщини в 1900 – 1914 рр.

19.1. Становище промисловості та сільського господарства. Радикалізація українського політичного руху. Вплив УГКЦ на формування національної свідомості населення західноукраїнських земель.

19.2. Дати подій: 1900 р. – обрання Андрея Шептицького митрополитом УГКЦ; 1907 р. – впровадження в Австро-Угорській імперії загального виборчого права для чоловіків.

19.3. Персоналії: Андрея Шептицького, Івана Боберського, Кирила Трильовського.

19.4. Значення поняття «загальне виборче право».

2. ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступне випробування з «Історії України» проводиться у формі складання тестів, робота над якими триває одну астрономічну годину (60 хвилин).

Загальна кількість завдань тесту – 36. Завдання має основу та чотири варіанти відповіді, з яких лише один правильний.

Тестові завдання, які складають структуру вступних випробувань, містять фактологічний матеріал, що вивчається відповідно до програми з історії України та ґрунтується на набутих знаннях та уміннях кандидатів на зарахування під час здобуття базової загальної освіти.

Тестові завдання, які пропонуються на вступних випробуваннях, містять раніше вивчені знання фактичного матеріалу (дати основних історичних подій, межі історичних періодів і процесів, роки життя видатних персоналій вітчизняної історії; хід подій історичних процесів на теренах сучасної України та деяких прилеглих територій; окремі факти, які відповідають програмі) а також певні навички та уміння, які були сформовані під час навчання у загальноосвітній школі (виділення передумов історичних явищ та процесів; визначення та формулювання наслідків; встановлення простих причинно-наслідкових зв'язків).

3. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Схема оцінювання завдань вступного випробування (тестування) з історії України. Завдання з вибором однієї правильної відповіді.

Оцінюють у 0 або 1 бал: 1 бал, якщо вказано правильну відповідь; 0 балів, якщо вказано неправильну відповідь або відповіді на завдання не надано.

Максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тесту з історії України – 36.

При складанні тестових завдань кандидати на зарахування повинні знати:

- основні історичні події, їх дати або хронологічні межі;

- персоналії найбільш видатних суспільно-політичних та культурних діячів, роки їхнього життя, основні досягнення;
- хід подій головних історичних процесів, які мали прямий і безпосередній вплив на розвиток української нації, її державності та культури;
- особливості розвитку національної культури, ті культурні цінності, які становлять основу національної окремішності та ідентичності українського народу.

Кандидати на зарахування повинні вміти:

- правильно визначати дати історичних подій та хронологічні межі;
- правильно визначати відповідність історичних подій конкретним періодам;
- правильно визначати досягнення та здобутки конкретних історичних персоналій;
- правильно визначати причини і наслідки конкретних історичних подій та процесів;
- встановлювати прості причинно-наслідкові зв'язки.

Методика проведення вступного випробування охоплює такі обов'язкові етапи:

- проведення консультації перед початком вступного випробування, під час якої кандидатам на зарахування доводяться особливості складання вступного випробування у тестовому форматі пропонується обрати із трьох конвертів, у яких містяться варіанти тестових завдань, для подальшого забезпечення друку достатньої кількості варіантів із тестовими завданнями;
- проведення інструктажу щодо правильного заповнення бланку для відповідей;
- отримання кандидатами на зарахування варіанту із тестовими завданнями та бланка для відповідей;
- розв'язання кандидатами на зарахування тестових завдань шляхом відмітки однієї правильної відповіді.

Система оцінювання результатів вступного випробування

Рівень знань	Кількість правильних відповідей	Оцінка за 12-бальною шкалою
початковий (недостатній)	1	1
	2	
	3	
	4	2
	5	
	6	
	7	3
	8	
	9	
середній	10	4
	11	
	12	
	13	5
	14	
	15	
	16	6
	17	
	18	
достатній	19	7
	20	
	21	
	22	8
	23	
	24	
	25	9
	26	
	27	
високий	28	10
	29	
	30	
	31	11
	32	
	33	
	34	12
	35	
	36	

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бойко О.Д. Історія України. Навч. посібн. 3-тє видання доповнене. К.: Академвидав. 2023. 560 с.
2. Василь Герасимчук. Історія України. Хронологія подій. Довідник для ЗНО. К. 2019. 80 с.
3. Власов В. Історія України: Підручник для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. К.: Генеза. 2005. 280 с.
4. Власов В. Історія України: Підручник для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. К.: Генеза. 2005. 256 с.
5. Видатні постаті в історії України ІХ–ХІХ ст.: Короткі біографічні нариси. Історичні та художні портрети. К., 2002.
6. Греченко В.А. Історія світової та української культури з тестовими завданнями. К.: Літера. 2009. 414 с.
7. Історія України: навч. посіб. / М.В. Лазарович. К.: Знання. 2011. 683 с.
8. Історія української культури: у 5 т. / голов. редкол.: Патон Б.Є. (голов. ред.) та ін. К.: Наук. Думка. 2001 – 2008.
9. Надія Харькова. Історія України. Повний курс у 49 таблицях. Опорний конспект. К. 2023. 59 с.
10. Наталія Сорочинська. Історія України. Комплексне видання для підготовки до ЗНО. К. 2023. 530 с.
11. Олена Павлова, Тетяна Мельничук. Історія української культури. К. 2019. 340 с.
12. Турченко Ф., Марокко В. Історія України: Підручник для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. К.: Генеза. 2005. 352 с.

Інформаційні ресурси

1. Безкоштовна бібліотека української літератури.
<http://ukrknyga.at.ua>
2. Інститут історії України НАН України. <http://www.history.org.ua>
3. Наукова бібліотека імені М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка
<http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3>
4. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського.
<http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого
<https://nlu.org.ua/>
6. Першоджерела та наукова література в галузі української культури та історії. <http://litopys.org.ua>

Додаток 1
до програми
вступного випробування
з предмета «Історія України»

Київський ліцей безпекового спрямування та
національно-патріотичного виховання

.....

Шифр

(заповнюється
відповідальним
секретарем відбіркової
комісії)

ТИТУЛЬНИЙ ЛИСТ
ПИСЬМОВОЇ РОБОТИ
вступного випробування
з історії України

Прізвище

Ім'я

По батькові

Група № _____ Аркуш результатів вступних випробувань № _____

Дата вступного випробування « _____ » _____ 20 _____ р.

Варіант завдання _____

Підпис вступника _____

Примітки:

1. Титульний лист заповнюється кандидатом на зарахування до ліцею.
2. На титульному листі не дозволяється робити ніяких поміток.
3. Кандидат на зарахування, вкладає в титульний лист виконану ним письмову роботу і здає члену предметної комісії.

Шифр

Лист-вкладка

письмового вступного випробування з історії України

Виданий « _____ » _____ 20 _____ р.

Підписувати роботу, ставити будь-які помітки, що розшифровують роботу, забороняється.

ВАРІАНТ № _____

Бланк відповідей

У завданнях 1-29 відповідь позначайте



тільки так:

У завданнях 30-36 відповідь записуйте

цифрами

	А	Б	В	Г
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				

13.					
14.					
15.					
16.					
17.					
18.					
19.					
20.					
21.					
22.					
23.					
24.					
25.					
26.					
27.					
28.					
29.					

30.

	А	Б	В	Г	Д
1.					
2.					
3.					
4.					

31.

	А	Б	В	Г	Д
1.					
2.					
3.					
4.					

32.

	А	Б	В	Г	Д
1.					
2.					
3.					
4.					

33.

	А	Б	В	Г	Д
1.					
2.					
3.					
4.					

34.

--	--	--

35.

--	--	--

36.

--	--	--

(Кількість балів, отриманих на вступному випробуванні, проставляється цифрою і прописом)

Голова предметної
екзаменаційної комісії

Члени предметної
Екзаменаційної

відбіркової
комісії

(підпис)

(Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

(підпис)

(Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

(підпис)

(Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Додаток 2
до Положення про проведення
вступного випробування
з предмету «Історія України»

Завдання 1–29 мають по чотири варіанти відповіді, з яких лише ОДИН правильний. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді й позначте його в БЛАНКУ ВІДПОВІДЕЙ

1. Яка організація звернулася з відозвою, уривок із якої наведено:

«2. Розвивати нашу національність у всіх напрямках: удосконаленням нашої мови, упровадженням її у школах вищих і нижчих, видаванням часописів..., поширенням добрих та корисних книжок українською мовою та прагненням завести нашу мову в усіх публічних установах...

3. Будемо берегти наші конституційні права, пізнавати проблеми нашого народу й шукати способів покращення його життя конституційним шляхом...»?

 - А «Руська трійця»
 - Б Південне товариство декабристів
 - В Головна руська рада
 - Г Кирило-Мефодіївське братство
2. Прочитайте уривок з історичного джерела та виконайте завдання.

«...управління ревізії книг доручило мені... прорецензувати анонімну книжечку, написану руською і надруковану в Угорщині в Буді в 1837 р. під назвою “Русалка Дністровая”. Творик цей, що містить різні сумнівні місця і видає автора як прихильника нововведень, скоро буде заборонений цензурою...»

В уривку оцінено діяльність

 - А «Руської трійці».
 - Б Кирило-Мефодіївського братства.
 - В Головної руської ради.
 - Г товариства «Просвіта».
3. Укажіть один із заходів, ужитих царською владою на українських землях з метою придушення польського повстання 1830–1831 рр.
 - А скасування кріпосного права
 - Б формування козацьких полків
 - В видання Валувського циркуляра
 - Г здійснення Третього поділу Речі Посполитої

4. У доповідній записці царського жандарма «У Києві та в Малоросії слов'янофільство перетворюється в українофільство... Причетні до справи... художник., колишній вчитель... із захопленням говорили про колишню Малоросію...» ідеться про учасників

А «Руської трійці».

Б Братства тарасівців.

В «Південного товариства».

Г Кирило-Мефодіївського братства.

5. Укажіть рік створення документа, уривок з якого наведено:

«Єпископів, духовенство й віруючих греко-католицької церкви об'єднати з православною церквою всеросійською...».

А 1816 р.

Б 1839 р.

В 1848 р.

Г 1861 р.

6. Відкриття в першій половині ХІХ ст. Чернігівського ремісничого, Одеського садівничого, Харківського землеробського, Кременецького землемірного училищ було зумовлено

А конкуренцією між державними та приватними навчальними закладами.

Б розвитком господарства та зростаючим попитом на кваліфіковані кадри.

В вкладанням коштів у розвиток освіти українськими підприємцями-меценатами.

Г намаганням влади зробити середню освіту доступною для всіх верств суспільства.

7. У якому уривку з історичного джерела йдеться про роль і місце в українській культурі зображеного діяча?